

«TA'LIM FIDOYILARI»

ILMIY-USLUBIY JURNALI

1-SON, 1-JILD YANVAR 2023 1-QISM

BARCHA SOHALAR BO'YICHA

TA'LIM FIDOYILARI RESPUBLIKA JURNALIDA
TA'LIM-TARBIYA JARAYONIGA INNOVATSION
YONDASHUVLAR MUAMMO VA YECHIMLAR MAVZUSIDA
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI

EDITOR IN CHIEF

ABDURAHMONOV ABDUSHOKIR ABDUKARIMOVICH

PREPARING FOR PUBLISHING

HAKIMOVA AZIZA XAYDARALIYEVNA

BOSH MUHARRIR

ABDURAHMONOV ABDUSHOKIR ABDUKARIMOVICH

NASHRGA TAYYORLOVCHI

HAKIMOVA AZIZA XAYDARALIYEVNA

TAHRIR KENGASH A'ZOLARI

Azimov Jumanazar Turg'unovich

O'zbekiston Respublikasi Qurolli kuchlari Akademiyasi dosenti. Fizika-matematika fanlari falsafa doktori. PhD.

Dr. Israilov Mamarakhim

Doctor of Philosophy (Ph.d) Technics., Associate professor of the Department of "Natural Sciences" of the Academy of Armed Forces of the Republic of Uzbekistan

Максудова Фируза Хуршидовна

Тошкент фармацевтика институтининг «Дори воситаларининг саноат технологияси» кафедраси мудири

Кожикбаева Зияда Адилбаевна

Қорақалпоқ давлат университетининг Журналистика кафедраси доценти

Аллаберганаева Гулчехра Машариповна

Навоий давлат кончилиги ва технологиялар университетининг "Умумий физика" кафедраси доценти

Shamshiyeva Hulkar

Toshkent shahri Olmazor tumani Abdulla Qodiriy nomidagi ijod maktabi matematika o'qituvchisi

Soliyev Hayitboy Mirzadavlatovich

Namangan muxandislik-qurilish instituti Transport fakulteti Transport logistikasi kafedrasini, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori PhD, dotsenti

Ustaboyev Abdullo Raximjonovich

Namangan muxandislik-qurilish instituti Transport fakulteti Transport logistikasi kafedrasini, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori PhD, katta o'qituvchi

Matyakubova Yulduzxon Amanbayevna

Urganch davlat Universiteti Tabiiy fanlar fakulteti Biologiya kafedrasini, qishloq ho'jaligi fanlari nomzodi, dotsent

Мирзабдуллаева Гулнора Мухаммаджон кизи

Наманган муҳандислик-қурилиш институти менежмент кафедраси ассистенти

Berdikulov Sirojjon Nasipkulovich

Academy of the Ministry of internal affairs of the Republic of Uzbekistan Social-Humanitarian professor of the Department of Sciences, Doctor of philosophy, professor

Shukhrat Batirovich Djabbarov

Ph.D. (Tech.), Department of "Wagons and wagon facilities", Tashkent State Transport University

Baratova Maxbuba Mubinjanovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti dotsenti, falsafa fanlari nomzodi, dotsent

Даулетмуратова Замира Уснатдиновна

Қорақалпоқ давлат университетининг Қорақалпоқ тилшунослиги кафедрасининг ассистент-ўқитувчиси

Шокирова Ҳавасхон Нурмаатовна

Фарғона халқ таълими бошқармаси Таълим маркази директори

Erkaboy Yu. Derdibaev

Тошкент давлат аграр университети, Дехкончилик ва мелиорация кафедраси профессори

Saidova Markhabo Xabibullo kizi

DOCTOR OF PHILOSOPHY (PH.D) in ECONOMICAL SCIENCES

Xakimniyazov Jolmurza Xojabekovich

Qoraqalpoq Davlat Universiteti Tarix fakulteti Tarix fanlari nomzodi docent

Қодиров Зиёдин Мамадалиевич

Андижон давлат университети ўзбек тилшунослиги кафедраси катта ўқитувчиси

Алимжон Тожиёв Мўйдинович

Андижон давлат университети ўзбек тилшунослиги кафедраси доценти

Тожибоева Гулҳумор Раҳмонжоновна

Андижон давлат университети умумий психология кафедраси катта ўқитувчи

Юнусова Гулшод Назиховна

Наманган давлат университетининг «Амалий математика ва ахборотлартехнологиялари» кафедраси катта ўқитувчиси

Ergashev Bobirjon Boxodirovich

Pedagogik innovatsiyalar, kasb-hunar ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti Malaka oshirish va qayta tayyorlash fakulteti dekani

Abdugapparov Farkhod Sultonakhmadovich

PhD, Senior Lecturer, Department of Chemistry, Andijan State University, Republic of Uzbekistan.

Набиева Саидахон Абдувахабовна

Тошкент давлат техника университети Саноат иктисодиети ва менежменти кафедраси доценти (PhD)

VARIKOTSELENI DAVOLASHDA INNOVATSION ENDOVIDEOLAPAROSKOPIK USULLARDA YONDOSHUV.

Salimov Shavkat Teshaeovich

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

Respublika Bolalar kam invaziv va endovizual xirurgiya ilmiy-amaliy markazi

tibbiyot fanlari doktori, professor

Berdiyev Ergash Abdullaevich

Tibbiyot fanlari nomzodi

Oliy toifali bolalar xirurgi

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

Respublika Bolalar kam invaziv va endovizual xirurgiya ilmiy-amaliy markazi

Ibragim Po'latovich Pirnazarov

Oliy toifali bolalar xirurgi

Respublika Bolalar kam invaziv va endovizual xirurgiya ilmiy-amaliy markazi

Fayziqulov Sardor Sarvar o'g'li

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

2-davolash ishi 508-B guruh talabasi

Annotatsiya:

Maqolada varikotseleni xirurgik usulda zamonaviy davolash jihatlari, ushbu patologiyaning turli xirurgik amaliyotlarning qiyosiy tavsifi, shuningdek shu kasallikga chalingan bemorlarni davolashni yanada optimallashtirish usullari keltirilgan. Videoendoskopik laparoskopiyani qo'llash bolalarda varikotsele kasalligini o'z vaqtida tashxislash va davolash imkoniyatini yaratadi.

Kalit so'zlar: bolalarda varikotsele, xirurgik davolash taktikasi, endovideolaparoskopiya

Annotation

The article presents aspects of the modern treatment of varicocele in a surgical way, a comparative description of various surgical practices of this pathology, as well as methods of further optimization of the treatment of patients with this disease. The use of videoendoscopic laparoscopy makes it possible to diagnose and treat varicocele disease in children in a timely manner.

Keywords: varicocele in children, surgical treatment tactics, endovideolaparoscopy

Muammoning dolzarbligi: Varikotsele kasalligi o'smir bolalarda o'rtacha 2,7-30,7 % da kuzatilib, 50% gacha bepushtlikka sabab bo'lib, bu muammoni davolashda optimal yondoshuv talab etiladi [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7].

Tadqiqotning maqsadi: Varikotsele kasalligini davolash taktikasini takomillashtirib, innovatsion endovideolaparoskopik usullarini qo'llash.

Material va tekshiruv usullari: Respublika Bolalar kam invaziv va endovizual ilmiy-amaliy markazida 2011-2022 yillarda davolanishda bo'lgan 195 nafar bemor bolalar davolash usullari tahlil qilindi. Varikotseleni darajalarini aniqlashda Yu.F.Isakov va A.P.Eroxin klassifikatsiyalaridan foydalanildi. UTT doplerografiyasi yordamida chap moyak venalarini varikoz kengayishi va uning darajalariga qarab tashxisga oydinlik kiritildi. 100% holatlarda varikotsele chap tomonlama uchradi. Ularni o'rtacha yoshi $13,6 \pm 0,8$ ni tashkil etdi.

Bemorlar ikki guruhga ajratildi. Birinchi guruhga 86 nafar bemorlar bo'lib, ularda an'anaviy usulda operatsiya amaliyotlari bajarildi. Ikkinchi guruhda 109 nafar bemorlarda endovideolaparoskopik usulda xirurgik amaliyoti bajarildi. Bu amaliyotlarni bajarishda Karl Storz firmasini moslama uskunalardan foydalanildi.

Natijalar: An'anaviy usullarda bajarilgan xirurgik amaliyotlar o'rtacha 25 ± 5 minutni, endovideolaparoskopik usulda bajarilgan xirurgik amaliyotlar o'rtacha 20 ± 4 minutni tashkil etdi. Endovideolaparoskopik xirurgik amaliyotlarda operatsiyadan oldingi va keyingi davrlarda asoratlar kuzatilmadi, faqat an'anaviy usulda bajarilgan 1 nafar bemorda operatsion jaroxatidan qon ketish alomatlari kuzatildi.

Bemorlardagi og'riq sindromlarini aniqlash maqsadida anketalar shakllantirilib, chiqaruv epikrizi oldidan bu anketalar bemorlarga tarqatildi. Og'riq sindromlarini bemorlarda 3 chi va 7chi sutkalarida va operatsiyadan so'ng birinchi oylarida baholandi. Shu narsa aniq bo'ldiki, og'riq sindromlari 1 chi guruhdagi an'anaviy usullarda xirurgik amaliyot bajarilgan bemor bolalarda ko'proq kuzatildi, ikkinchi guruhdagi bemorlarda esa og'riq sindromlari kuzatilmadi.

Xulosa: Bolalarda varikotsele kasalligi videolaparoskopik usulida bajarilganda, operatsiya shikastini kamaytiradi, operatsiyadan keyingi qo‘pol chandiqlar hosil bo‘lish xavfini pasaytiradi, operatsiya amaliyotiga ketadigan vaqt va bemorning fizik aktivligining tiklanishi hamda yotoq-kunlarini kamaytiradi, bemorning hayot faoliyati yaxshilanadi, bepustlikni oldini oladi va yaxshi kosmetik samara qoldiradi.

Adabiyotlar:

1. Yeroxin A.P. Varikoznoe rasshirenie ven semennogo kanatika (istoriya izucheniya i sovremennoe sostoyanie problemy) // Detskaya xirurgiya. 2001. – №1. – S. 16–20.
2. Stepanov E.A., Smirnov A.N., Dronov A.F., Poddubnyy I.V. i dr. Laparoskopicheskaya xirurgiya u detey i podrostkov — vozmojnosti i perspektivy. Xirurgiya. 2003; 7: 22—8.
3. Stalmaxovich V.N., Yurkov P.S., Mixaylov N.I., Galchenko V.M. Laparoskopicheskiy metod v lechenii varikotsele u detey // Detskaya xirurgiya. 1999. – №6. – S. 17–20.
4. Насыров A.R., Sataev V.U. Сырык A.G. Alyagin V.G. Gumerov A.A. Smakov Sh.S., Yevdokimov V.V, Yerasova V.I., Zenkin M.A. endoskopicheskoe lechenie varikotsele i yego residivov u detey // Permskiy meditsinskiy jurnal. 2010. – T27. – №2. – S. 80–84.
5. Mirskiy V.E. Рижук S.V. Zabolevaniya reproduktivnoy sistemy u detey i podrostkov (andrologicheskie aspekty): rukovodstvo dlya vrachey. SPb: SpesLit. 2012. – S. 130–137.
6. Apolixin O.I, Yefremov Ye.A, Shexovsov S.Yu, Kastrikin Yu.V. Sravnitelnyy analiz metodov xirurgicheskogo lecheniya varikotsele. Kreativnaya xirurgiya i onkologiya. 2017;4:21-6
7. Ergün O, Tiryaki S, Celik A. Single center experience in single-incision laparoscopic surgery in children in Turkey / J Pediatr Surg; 2011. 46(4):704–7.

130	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА Мирзаева Раъно Мардиевна	715
131	МАТНЛАРНИ КОМПЬЮТЕРЛИ МОРФОЛОГИК ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ УСУЛЛАРИ Шарипова М. М.	719
132	BUYUK G‘OYALAR BUYUK INSONLARNI TARBIYALASHGA XIZMAT QILADI! Zarifa Primova	725
133	VARIKOTSELENI DAVOLASHDA INNOVATSION ENDOVIDEOLAPAROSKOPIK USULLARDA YONDOSHUV. Salimov Shavkat Teshaeovich Berdiyev Ergash Abdullaevich Ibragim Po‘latovich Pirnazarov Fayziqulov Sardor Sarvar o‘g‘li	727
134	KIMYO DARSLARIDA O‘QUVCHILARNI MANTIQUIY VA IJODIY FIKRLASHINI SHAKLLANTIRISH BO‘YICHA USLUBIY TAVSIYA Aralova Kibriyo Mexriddinovna	730
135	15 NATIVE ENGLISH ALTERNATIVES OF “GOOD” Matkarimova Malika Oybek qizi	736
136	PEDAGOGIK NUTQNING O‘SISHIDA SAN‘ATNING ROLI Sitara Mirpulatova Mirqosimovna	742
137	TARIX VA HUQUQ FANINI O‘QITISHDA PEDAGOGIKA NAZARIYASI Kayumova Nodira Zaynitdinovna	746
138	ZIYORAT TURIZMI VA UNING IQTISODIY IMKONIYATLARI (Jizzax viloyati misolida) Jumanov Jaloliddin Orolovich	750
139	UZLUKSIZ TA'LIMDA BOSHQARUV JARAYONINI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISH Temirova Shalola Erkinovna	755
140	“MOBIL OPERATSION TIZIMI” MAVZUSIDA DARS O'TISH TIZIMINI TASHKIL QILISH. Otamuraodova Charos Shuxrat Qizi	760
141	MENEJMENTNING SHAKLLANISH TARIXI. Ibrohimova Mahfuza Isroil Qizi	769
142	MAKTABLARDA BOSHLANG'ICH TA'LIMNI RIVOJLANTRISH Abdullayeva Nazira Payzullayevna	777
143	BOLALARDA QORIN PARDA BITISHMA KASALLIGINI INNOVATSION KOMPLEKS DAVOLASHDA	781